

91

KA I EKIZAM

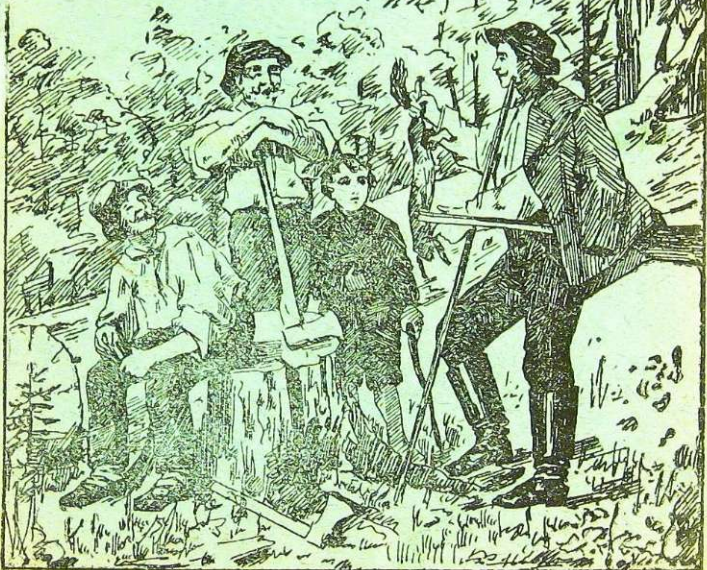
za
lugare
i one

koji se žele lugarskomu
izpitu podvrći.

Sastavio

JOSIP ETTINGER.

Drugo popunjeno
izdanje.

241
KNJIŽNICA
HRV. SLAV. ŠKOLN. DRUŽTVA
ZAGREBU.

KATEKIZAM

za

lugare i one koji se žele lugarskomu
izpitu podvrći.

Sastavio

JOSIP ETTINGER.

— — — — —
Drugo popunjeno izdanje.
— — — — —

Nakladom kr. sveučilišne knjižare Franje Suppana
(Rob. Ferd. Auer) u Zagrebu.

— — — — —
Tiskom „Prve hrvatske radničke tiskare“.

Predgovor.

Obća je tužba, da ne imamo za naše lugarsko osoblje pravu knjigu, iz koje bi mogli nuždnou pouku za svoju službu crpiti, usljed česa su upućeni lih na ono, što im njihovi prepostavljeni nalažu, ili što sami praksom nauče, nu još je gorje za one, koji se kane lugarskoj službi posvetiti; takovi moraju si naime najprije dvogodišnju praksu pribaviti i za tim propisani lugarski izpit položiti, bez kojega ne mogu stalno namješteni biti. Odakle pako da si takov kandidat barem pojam pribavi o službi, kojoj se kani posvetiti, kada ne ima zato shodne priručne knjige? Ona jedna, koja se je do sada u tu svrhu rabila, mislim da je za naše lugarsko osoblje preveć učeno sastavljena, a da je tomu sbilja tako, dokazuje nam rezultat dosadanjih lugarskih izpita, iz kojih proizlazi da veći dio kandidata, ma da je dvie godine učio iz te knjige, ipak se nije uputio u ono, što služba od njega traži.

To me je ponukalo, da napišem ovu knjižicu u kojoj sam što moguće lagšim i jednostavnijim načinom izneo sve ono, što je svakomu lugaru najnuždnije.

U Z a g r e b u, mjeseca lipnja 1897.

J. Ettinger.

Predgovor k drugomu izdanju.

Odnosno na poziv kr. sveučilištne knjižare Fr. Suppana (Rob. Ferd. Auer), koja mi saobćuje da je ovaj lugarski katekizam i to prvo izdanje jur razpaćano i da bi se novo izdanje priredilo i u radnju uzeti imalo.

Pozivu ovomu neoklievajući rado sam se odazvao tim više, pošto je ovo neobično brzo razpaćanje prvog izdanja ove knjižice dokaz osjećane potrebe i dobrog primića, što me je obodriilo, te sam preduzeo točan pregled prvog izdanja, nekoje točke izpravio i popunio koje sam za dobro našao.

Onim kandidatom i lugarskom osoblju, koji bi svoje znanje razširiti željeli, preporuča se šumarsko-lovački leksikon od pisca ovog, u kojem će se brzim načinom orientirati stručnjak i nestručnjak u pojedine predmete šumsko-lovačke struke. (Leksikon se taj dobije kod spomenute knjižare u Zagrebu, uz cieniu od 4 krune.)

U Zagrebu, mjeseca kolovoza 1900.

Pisac.

SADRŽAJ.

1. Pitanje. Što razumijemo pod lugarstvom?
2. " Koji je glavni uvjet lugara, kad nastupi službu?
3. " Na koje predmete imade se protezati nadgledna služba lugara?
4. " Što mora lugar uza se imati, kada ide nadgledati svoj srez?
5. " Što zovemo šumom, što šumištem, a što porastlinom?
6. " Što razumijemo pod imenom lug?
7. " Što razumijemo pod imenom revir?
8. " Što razumijemo pod visokom šumom?
9. " Što razumijemo pod sitnom šumom?
10. " Što je srednja šuma?
11. " Što je čista sječa?
12. " Što je oplodna sječa?
13. " Što je preborna sječa?
14. " Što zovemo proriedjivanje šume?
15. " Kažite, što je šestar, kolosjek ili drvosjek?
16. " Što razumijete pod imenom pomladak?
17. " Što je izdanak, a što je jezgrata bilina?
18. " Po čem se razlikuje šikarje od drveća?
19. " Što razumijemo pod deblom, a što pod krošnjom?
20. " Što nazivljemo hrastik, što bukvik, a što jošik?
21. " Što je mješovita šuma?
22. " Kako se dieli šumsko rastlinstvo?
23. " Što je šuma listača, a što smriekova?
24. " Što je šuma branjeviña ili gaj?
25. " Što su zaštitne šume ili zabrane?
26. " Što je brežu'jak?

27. Pitanje. Što razumijemo pod imenom brdo, a što pod planina?
28. „ Što je prigorje, a što je šljeme?
29. „ Što razumijemo pod imenom hum, a što pod klanac?
30. „ Što zovemo podolje, a što dolina?
31. „ Koji su temeljni oblici biline?
32. „ Kako razlikujemo djelove stabla?
33. „ Što je stablo?
34. „ Kako ćete saznati starost stabla?
35. „ Koje biline spadaju u grmlje (žbunje)?
36. „ Što zovemo živica?
37. „ Što razumijemo pod otokami, granami i kićem?
38. „ Koliko vrstih ima pupova na stablu?
39. „ Kako se razlikuje cvietni pupoljak od listnog?
40. „ Što zovemo petlja, a što stapka kod lista?
41. „ Što razumijemo pod cvietom?
42. „ Što razumijemo pod listnatim, a što pod iglastim drvljem?
43. „ Koje su osobite vrsti listnatog drveća ili listnača u naših šumah?
44. „ Koje su osobite vrsti u naših šumah uzraslećeg iglasta, smriekova drveta ili četinjače?
45. „ Koja su najglavnija znamenja (razlike) drveća?
46. „ Koje drveće računa se u šikarje?
47. „ Po čem se medjusobno razlikuju pojedine vrsti hrašća?
48. „ Gdje najviše raste hrast lužnjak u našoj domovini, i zašto se sve rabi; opišite ga?
49. „ U kojih krajevih naše domovine raste hrast kitnjak i koje su mu vlastitosti?
50. „ Kakva je bukva i gdje raste?
51. „ Kako se poznaje breza?
52. „ Kakvi je jasen obični — ili bieli jasen?
53. „ Kakov je briest i gdje raste?
54. „ Kakvi je jasen crni ili gorski i gdje raste?
55. „ Čime se razlikuje grab obični od graba crnoga?

56. Pitanje. Koje vrsti javora rastu u vašem kraju?
57. „ Koje vrsti topola rastu u vašem kraju, po čem ih razpoznajete?
58. „ Koje vrsti vrba rastu u vašoj okolini?
59. „ Koje vrsti iglastog drveća ili četinjača raste u šumah Hrvatske?
60. „ Čime se razlikuje jela od smreke (omorike)?
61. „ Po čemu se razpoznaje bieli bor od crnoga?
62. „ Po čemu se poznaje ariš i kakovoga je uzrasta?
63. „ Što zovemo šumsko korovlje (drač) i da li je mladom uzgoju štetno?
64. „ Što su šumski použitci?
65. „ Koji su najvažniji šumski užitci, na koje lugar ima svraćati najveću pozornost?
66. „ Škodi li šumi paša?
67. „ Kako se ima prosuditi ili procieniti plod žirovine?
68. „ Da li su svinje škodljive prigodom žirenja u šumi?
69. „ Koje životinje navaljuju i kvare šumu?
70. „ Kako je domaća marva škodljiva šumam?
71. „ Koja je marva najškodljivija šumam?
72. „ Koja divljač ozledjuje više ili manje šumu?
73. „ U koje doba godine ozledjuje marva najviše šumu?
74. „ Koji su zareznici ili kukci šumi škodljivi?
75. „ Kakov je mrmak ili vrlac, i kako je škodljiv?
76. „ Koji su zareznici škodljivi šumam četinjačam?
77. „ Ima li lugar i na sabiranje stelje paziti i zašto?
78. „ Što razumijete pod izvalom?
79. „ Koje stáblo zovemo suhar?
80. „ Što razumijemo pod imenom suhad?
81. „ Koje drvlje zovemo leževina?
82. „ Što zovemo sitni lies?
83. „ Koliko četvorni hvatih računa se na jedno katastralno jutro, koliko na pol jutra, a koliko na fertalj ili četvrt jutra?
84. „ Što je hektar?

85. Pitanje. Kako ćemo proračunati jednu ogojnu plohu, koja je od marve oštećena ?
86. „ Na što se ima paziti kada se obaraju stabla ?
87. „ Koliko prostornih metara ogrievnog drva, ide u jedan metar-hvat, kao što se obično na tržištu slaže ?
88. „ Koje vrsti drveća, rabe se obično za obruče bunradi ?
89. „ Koje vrsti drveća rabe kolari za svoj obrt, i za koje predmete, koja vrst najbolje služi ?
90. „ Čemu se sve brezovina upotrebiti može ?
91. „ Kakovu gradju treba seljak za svoj stan (kuću), imenujte pojedine predmete gradje ?
92. „ Je li vrbovina važna u kućnom gospodarstvu ?
93. „ Od kojeg drveća, doznačuje se u šumi kolje za voćnjake i vinograde ?
94. „ Od kojeg vrsti drveća, rabi se kora za učin koža ili za strojbarstvo ?
95. „ U koje se doba imadu stabla obarati ?
96. „ Na što imamo u obće paziti, kad prosudjujemo stojeća stabla u šumi po kakvoći drva ?
97. „ Što razumijemo pod drvnim prirastom ?
98. „ Na što se ima paziti, kod izradbe gorivog drva ?
99. „ Kako se obavlja obaranje stabala ?
100. „ U koje se doba imade sječa obustaviti ?
101. „ Kako se imadu drva na sječinah slagati ?
102. „ Da li je svagdje slobodno panjeve krčiti ili izkapati ?
103. „ Na što ima lugar kod izvoza drva paziti ?
104. „ Koje vrsti drva uzimaju se za fašine, i kako se prave ?
105. „ Od kojeg vrsti šumskog drveća dobivamo katrantrpentin i smolu ?
106. „ Od kojeg vrsti šumskog drveća, dobivamo koristni plod ?

107. Pitanje. Kako se goriiva drva prave i kako razvrstavaju ili sortiraju ?
108. „ Na što se ima paziti, kad se sabire i sprema šumsko sjemenje ?
109. „ Kako se sabire i spravlja žir ?
110. „ Kako se sabire i sprema bukvice ?
111. „ Kako se sabire i spravlja jasenovo sjeme ?
112. „ Kako se ima sabirati i sačuvati briestovo sjeme ?
113. „ Kako se sabira i sprema javorovo sjeme ?
114. „ Kako se sabire i sprema brezovo sjeme ?
115. „ Kako se ima brati i spremati grabovo sjeme ?
116. „ Kako se ima brati i sabirati jalšino (johovo) sjeme ?
117. „ Kako se sabire i sprema sjeme od jele ?
118. „ Kako se sabire i sprema omorikovo i borovo sjeme ?
119. „ Kako se sabire i sprema ariševo sjeme ?
120. „ Koliko vrsti tla razlikujemo i koja su to ?
121. „ Kakove su to zemlje, koje čine tlo ili zemljište ?
122. „ Na koliko načina sije i zagrće se žir, kesten i bukvice ?
123. „ Kako se sije sjeme brezovo i briestovo ?
124. „ Kako se sije grabovo sjeme ?
125. „ Kako se prosudjuje valjanost sjemena ?
126. „ Što je razsadnik ?
127. „ Kako valja šumske biljke izkapati ?
128. „ Na što imamo paziti kod odpremanja biljaka ?
129. „ Što se ima kod sadnje šumskih sadnica osobito paziti ?
130. „ Kako ćemo saditi presadnice na močvarnom tlu ?
131. „ Kako ćemo saditi biljke, ako je tlo suho, pjeskovito, prudjovito ili ako leži na južnoj gorovitoj strani ?
132. „ Koje vrsti drveća ne podnose, da im se vršci sadnica i presadnica režu, a koje podnose ?

133. Pitanje. Koje se vrsti drveća mogu umnožati šibami, prućem ili takozvanimi živičnjaci?
134. „ Što je količnjak i koja se vrsta drva s količnjaci običaje razploditi?
135. „ Kako se sadi korjenjem?
136. „ Kako oštećuju ljudi šume?
137. „ Kako zlom nakanom ili iz zlobe oštećuju ljudi šume?
138. „ Što razumijemo pod prekršajem šumske kradje?
139. „ Da li je za šumu škodljivo sabiranje stelje?
140. „ Kako je moguće šumske požare zapriečiti?
141. „ Kolikovrstni su šumski požari?
142. „ Što je prizemni požar i kako nastane?
143. „ Kako ćemo zapriečiti prizemni požar, da se dalje ne širi?
144. „ Kako nastane nadzemni požar, i u kojib šumah?
145. „ Kako ćemo postupati, da ugasimo nadzemni požar?
146. „ Gdje nastaje podzemni požar, i po čem se on poznaje?
147. „ Spadaju li lugari i nadziratelji lova javnoj straži?
148. „ Koje su dužnosti lugara kao javnog stražara?
149. „ Što ima lugar činiti, ako koga zateče kod kažnjivoga čina, odnosećeg se na predmete, spadajuće pod njegov nadzor?
150. „ Što ima lugar činiti, ako mu štetočinac nije poznat?
151. „ Što ima lugar činiti, ako je zatečeni posječena drva na kola natovario, ili u tu svrhu kola pripravo?
152. „ Može li zapriseženi lugar samovlastno preduzeti kućnu premetačinu?
153. „ U kojem slučaju nije lugaru slobodno samovoljno preduzeti kućnu premetačinu?
154. „ Što je prijavnica, i što se u prijavnicu stavlja?
155. „ Što je službena knjižica, i čemu ju lugar treba?

156. Pitanje. Što ima lugar činiti, ako nadje sumnjive šumske proizvode?
157. „ Što ima lugar činiti, ako naidje na panjeve nepovlastno posječenih stabala?
158. „ Na kojem mjestu ima se buletati (pečatiti) stablo doznačnim čekićem, koje se ima posjeći?
159. „ Zašto biva kod doznačivanja stabalja buletanje na panju doznačnim čekićem i zašto opet u visini poprsja na deblu stabla?
160. „ Što razumijete pod kubičnim ili kockovnim metrom, a što pod prostornim metrom?
161. „ Kako ćete izmjerit hrastov trupac, da se može proračunati njegov kubični sadržaj?
162. „ Da li je dužnost lugara nadzirati radnike kod šumskih gojitbenih radnja?
164. „ Komu ima lugar prijavu učiniti ako oboli, da službu obavljati ne može?
165. „ Kako ćete izvješće o šumskom požaru šumariji podnieti?
166. „ Izvjestite vašoj šumariji o šteti, koju je oluja u vašem srezu počinila?
167. „ Kako ćete izvjestiti šumariji, da su se zareznici u vašem šumskom srezu pojavili?
168. „ Što razumijete pod imenom lovište?
169. „ Što razumijete pod imenom zvjerad?
170. „ Koje životinje zovemo glodavce?
171. „ Što ima lugar znati, koji ima da bude podjedno i nadzirač lova?
172. „ Koje dužnosti na lugara spadaju, koji je i nadzirač lova?
173. „ Po čem se odavaju grabežljive ptice?
174. „ Koja divljač spada pod lovnu upravu?
175. „ Koje se ptice ne smiju hvatati i ubijati?

i briga oko njege, gojenja i umnažanja svekolike plemenite divljači*.

173. Po čem se odavaju grabežljive ptice?

Grabežljive ptice poznaju se svojim jakim kratkim i više grbavim, ostrim kljunom, na kojem imade po jedan ili više zubastih zarezaka, a na prstima jake oštre pandže. Hrane se živimi i mrtvimi životinjami, a to su veliki jastrebi, orleši, kanjugi, sokoli, kobci, sovuljuge i m. d.

174. Koja divljač spada pod lovnu upravu?

Pod lovnu upravu spada ona divljač, koja se pod pazkom uzgaja i štiti i to su: jeleni, srne, divokoze, zecovi, tetriebi, gnjeteli, leštarke, jarebice i m. d.

175. Koje se ptice ne smiju hvatati ni ubijati?

Zabranjeno je u svako doba hvatati i ubijati sve ptice živuće poglavito o zareznicih ili inače korisne i ptice pjevice, razarati im gnjezda, razbijati ili vaditi jaja, ubijati mladjad. Prijavitelju pripada jedna trećina globe. Prijavljuje se poglavarstvu. (Vidi „Zakon o zaštiti pticá“ od 2. kolovoza 1893.)

---

* Vidi „Hrvatski lovđžija“ g. 1897., djelo od pisca. Nakladom knjižare Kugli i Deutsch, Zagreb. Ciena 2 K. 40 fil.

